

Stratégie nationale de développement durable : les attentes de la société civile

La Conférence interministérielle développement durable (CIMDD) a décidé, en avril 2016, d'établir une stratégie nationale pour l'implémentation de l'Agenda 2030 pour le développement durable. Les organisations de la société civile expriment ici leurs attentes quant à cette stratégie.

1. Une vision commune forte pour le développement durable

La stratégie nationale de développement durable (DD) doit permettre de transposer l'Agenda 2030 pour le DD dans toutes les politiques de chaque entité fédérée, en respectant les principes suivants :

- l'approche droits humains et l'indivisibilité de l'agenda 2030 pour le développement durable ;
- la transversalité de la durabilité par l'intégration des 3 piliers du développement durable dans l'ensemble des politiques mises en œuvre ;
- l'inclusivité : « leave no one behind », avec une attention spécifique pour la participation effective et « l'empowerment » des groupes vulnérables et des femmes.

2. Une dynamique positive de coopération intra- et extra-belge

La stratégie nationale DD doit enclencher une dynamique positive belge au sein de la Conférence interministérielle pour le Développement durable (CIMDD) et de ses groupes de travail pour gérer, de façon coordonnée et concertée, la transition vers une société plus cohérente et plus durable. En particulier, la CIMDD devra veiller à :

- Permettre la participation effective de toutes les parties prenantes à la définition de la stratégie nationale et des modalités de mise en œuvre et de suivi ;
- Faire de la cohérence des politiques belges pour le développement durable une réalité politique. Tous les niveaux de pouvoir doivent, dans leurs décisions, tenir compte des impacts sociaux, économiques et environnementaux. Ceci signifie que la stratégie nationale de développement durable devra être pragmatique et déclinée en un plan d'action national concret.
- Assurer la coordination entre les niveaux de pouvoir. La stratégie ne devra pas se limiter à une simple juxtaposition des plans fédéral et régionaux mais assurer une cohérence entre les politiques (stratégies et les plans d'action) menées par les différentes entités fédérées.

3. Trois attentes concrètes concernant la transparence, la participation et le suivi

1/ De la transparence :

- Sur les décisions de la CIMDD (qui doivent être officialisées et publiées pour être accessibles à tous) ;
- Sur le processus de préparation de la stratégie nationale (y compris la phase de consultation de la société civile et les débats dans les parlements).

2/ La participation effective de toutes les parties prenantes¹ à la définition de la stratégie nationale et des modalités de mise en œuvre et de suivi :

- Une rencontre avec les conseils d'avis fédéraux et régionaux pertinents dans la phase de préparation de la stratégie ;
- Un avis conjoint du CFDD et des conseils d'avis fédéraux et régionaux pertinents sur le projet de stratégie ;
- Un forum annuel incluant l'ensemble des parties prenantes pour discuter les progrès d'implémentation de la stratégie nationale développement durable sur base de la présentation d'un rapport annuel.

3/ Un suivi rigoureux de la mise en œuvre :

Un cahier des charges est établi pour le suivi et le monitoring avec la publication de rapports annuels sur la mise en œuvre de la stratégie :

- Une présentation du rapport annuel devant les parlements fédéral et régionaux ;
- Une stratégie budgétaire coordonnée entre les différentes entités pour assurer la mise en œuvre des politiques ;
- L'identification d'indicateurs communs permettant un monitoring concerté et une évaluation par le biais de la publication d'un rapport annuel.

¹ Depuis la première conférence des Nations unies sur le développement durable, à Rio en 1992, les Nations unies reconnaissent que l'ensemble des secteurs de la société doivent participer activement à la réalisation du développement durable. A ce titre, les représentants de ces 9 groupes majeurs (les femmes, les jeunes, les peuples autochtones, les ONG, les autorités locales, les travailleurs et les syndicats, les secteurs des affaires et de l'industrie, la communauté scientifique et les agriculteurs) sont associés à toutes les étapes de préparation, de mise en œuvre et d'évaluation des politiques favorisant le développement durable.

Nationale strategie Duurzame Ontwikkeling : verwachtingen van het middenveld

De Interministeriële Conferentie Duurzame Ontwikkeling (IMCDO) besliste in april 2016 om een nationale strategie voor de implementatie van de 2030 Agenda voor Duurzame Ontwikkeling met de 17 SDG's op te stellen. Als middenveld hebben we een aantal verwachtingen ten aanzien van deze strategie.

1. Een sterke gemeenschappelijke visie voor duurzame ontwikkeling

De nationale strategie voor Duurzame Ontwikkeling (DO) moet toelaten de agenda 2030 voor DO te vertalen naar alle beleid, inclusief het beleid van de gewesten en gemeenschappen, met respect voor volgende principes:

- de rechtenbenadering en ondeelbaarheid van de agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling;
- het transversale aspect door de integratie van de drie pijlers van duurzame ontwikkeling bij de uitvoering van het beleid;
- inclusiviteit: niemand achterstellen, met speciale aandacht voor de volwaardige participatie en versterking van kwetsbare groepen en van vrouwen.

2. Een positieve dynamiek van samenwerking binnen en buiten België

De nationale strategie voor duurzame ontwikkeling moet een positieve Belgische dynamiek tot stand brengen binnen de IMCDO en haar werkgroepen om, op een overlegde en gecoördineerde manier, de transitie naar een meer coherente en meer duurzame maatschappij te sturen :

- Zorgen dat iedereen het zich kan eigen maken, door volwaardige participatie van alle betrokken partijen bij de definiëring van de nationale strategie en bij de modaliteiten voor de uitwerking en opvolging ervan
- Zorgen dat de coherentie van het Belgisch beleid voor duurzame ontwikkeling een politieke realiteit wordt. Alle bestuursniveaus moeten in hun beslissingen rekening houden met de impact op de sociale, economische en milieuaspecten. Dit betekent dat de nationale strategie voor duurzame ontwikkeling pragmatisch moet zijn en vertaald in een concreet actieplan.
- Verzekeren van coördinatie tussen verschillende politieke niveaus. De strategie mag niet worden beperkt tot slechts een opsomming van de federale en regionale plannen, maar moet coherentie tussen alle beleid (strategieën en actieplannen) nastreven.

3. Drie concrete verwachtingen naar transparantie, deelname en opvolging

1/ Transparantie :

- van de beslissingen van de IMCDO; deze moeten geofficialiseerd en gepubliceerd worden, en toegankelijk zijn voor iedereen;
- van het proces ter voorbereiding van de nationale strategie (met inbegrip van de consultatiefase van het middenveld en de debatten in de parlementen).

2/ Volwaardige deelname van alle betrokken partijen² aan het opstellen van de nationale strategie alsook participatie bij het opstellen van de modaliteiten voor de uitvoering en de opvolging ervan; dit houdt minimaal in :

- een uitwisseling organiseren met de relevante federale en regionale adviesraden tijdens de voorbereidingsfase van de strategie;
- een gezamenlijk advies inroepen van de FRDO en de relevante federale en regionale adviesraden over het ontwerp van strategie;
- een jaarlijks forum mogelijk maken met alle betrokken partijen om de vooruitgang van de uitvoering van de nationale strategie voor duurzame ontwikkeling te bespreken en dit op basis van een voorstelling van een jaarlijks vooruitgangsrapport.

3/ Een strikte opvolging van de uitvoering :

Om een efficiënte opvolging mogelijk te maken dient er een lastenboek voor de opvolging en de monitoring opgesteld te worden samen met de publicatie van een jaarlijkse vooruitgangsrapport. Inclusief:

- een voorstelling van het jaarlijks rapport aan de federale en regionale parlementen;
- een gecoördineerde begrotingsstrategie tussen de verschillende instanties om de uitvoering te verzekeren;
- identificatie van de gemeenschappelijke indicatoren zodat collectieve monitoring mogelijk is en evaluatie door middel van de publicatie van een jaarlijks voortgangsrapport.

² Sinds de eerste VN-conferentie Duurzame Ontwikkeling in Rio in 1992, erkent de VN dat alle sectoren van de samenleving actief moeten kunnen deelnemen aan de verwezenlijking van duurzame ontwikkeling. De vertegenwoordigers van negen grote groepen (vrouwen, jongeren, inheemse volkeren, ngo's, lokale overheden, werknemers en vakbonden, sector zaken en industrie, de wetenschappelijke gemeenschap en boeren) worden als zodanig betrokken bij alle fasen van de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid ter bevordering van duurzame ontwikkeling.